

„TAKO RADA BI JO SPET VIDELA...“

Vroča želja 95-letne Marije Mekine

»Samo Zveza borcev je tista, ki se me še spomni. Drugi so me pozabili.« Potem je hudomušno dodala: »Ni kar mi ne želite še mnogo let življenja. Krematorij bo v Ljubljani zgrajen že prihodnje leto, vsaj tako piše v časnikih.«

S temi besedami je Marija Mekina v Domu upokojencev na Taboru sprejela delegacijo krajevne organizacije Zveze borcev Bežigrad, ko je po cvetju in darilu spoznala, da velja obisk njenemu rojstnemu dnevu. V kartoteki ZB je napisan datum njenega rojstva 14. 12. 1881 — petindevedeset let!

Toplo smo ji stisnile roke, ji želele, da bi bila še naprej tako vedra in se pozanimala za njeno zdravje. »O, še kar gre, le oči mi pešajo.« Kljub temu je na tekočem o vseh dogajanjih, ne samo o gradnji krematorija, za katerega meni, da je vsestransko pametna zadeva.

Potem je vstala s postelje, pripravila vazo za cvetje in dejala: »Ni tako lušno na svet«, da bi hotela sto let živet'.

Ko nam je pripovedovala zgodbo svojega življenja je najprej živo opisala podobo rojstnega kraja — Marija Zagorje, ki leži nekje na Kozjanskem, opisala domačijo, na kateri še danes živi njen 83-letni brat in na kateri je preživela svoja mladostna leta. »Potem pa je prišel tisti čas, oh, saj se mi boste smejale, ko so se začeli ponujati ženini. Pa nisem hotela o njih nič vedeti. Ni mi bilo do poroke. Hotela sem se le učiti in tudi kaj izučiti.«

Skoraj dvajsetletno dekle, se je napotila v Celje in se v Narodnem domu izučila za kuharico. Za učnino je bilo treba vsak mesec odšteti 12 goldinarjev in prav toliko je znašala njena mesečna plača pri nekem celjskem trgovcu, kjer se je zaposlila kot kvalificirana kuharica.

»Potem me je pa, na pri-govarjanje neke prijateljice, zanesla pot v Trst. Kmalu mi je bilo žal, da sem se dala pregovoriti. V Trstu je bilo zelo slabo in prav nič lepo, kot je zatirjala prijateljica.«

Tudi v Trstu si je služila kruh kot kuharica in odklanjala ženine. »Gospodinja me je večkrat nagovarjala naj se poročim — veš, Mici, leta teko in mladost bo odšla. Dolgo sem razmišljala

o teh njenih besedah. Saj veste, takrat je bilo marsikaj drugače kot danes, posebno za žensko. Pa sem se odločila in bilo mi je en mesec manj kot 26 let, ko sem se poročila z vlakovodjem iz Rakeka.«

S poroko so prišli otroci. Trije, drug za drugim. Dve hčerki in sin. Prišla je prva svetovna vojna in četrti otrok se ni smel roditi. Bili so hudi časi. Vojna je sejala smrt, lakoto in bolezen. Mož se je vrnil s fronte hudo bolan. Bolezen se je slabšala in vsa bremena so padla na njena

raščanja? Tehnica se je nagnila v korist otrok. Zaposlila se je pri direkciji državnih železnic kot snalilka. Tako je imela dovolj prostega časa, da se je posvetila otrokom in jih privedla do samostojnega kruha.

Prva svetovna vojna se ni bila pozabljen, ko se je že bližala druga. Prišla je okupacija, z njo vred pa nove skrbi in dolžnosti. Marija se kot zavedna Slovenka teh dolžnosti ni izogibala. Delala je za Osvobodilno fronto in ni je bilo strah ne zasiljevanj ne preiskav in tudi ne zapora. Zbirala je denar, blago in vse, kar je koristilo OF in partizanom. S hčerko Poldko, ki je bila učna sekretarka, je blago spravljala v dobro skritem bunkerju in ga od tam posredovala naprej. Tik pred osvoboditvijo jo je zadel novi udarec — na Turjaku je pod strel belogardistov usahnilo življenje hčerke Poldke.

Z zadržanimi solzami je tiho dejala: »Dolgo sem iskala njen grob. Zelo dolgo. Iskala sem in ga tudi našla.«

POVSOD SO ZA MANO PODIRALI

ramena. Ob kotcu vojne je Mekinova z bolnim možem in otroki pribežala v Strnišče pri Ptuj (danes Kidričev), kjer je bilo takrat veliko begunsko taborišče. Leta 1921 ji je umrl mož. »Po trinajstih letih zakona sem ovdovela. Ostala sem sama s tremi otroci in velikimi skrbmi.«

VELIKA ODLOČITEV

Iz Strnišča pri Ptuj so jo preselili v Ljubljano, v vagon na Mariborski cesti za Bežigradom, v katerih je prebivala z otroki tri leta. Potem je prišla v podstrešno sobico: »V njej sem bila najbolj zadovoljna«. Končno je dobila stanovanje v Šiški.

S preselitvijo v Ljubljano je bilo treba misliti na službo. Otroke je bilo treba oblačiti in solati. Kot kvalificirana kuharica bi zlahka dobila službo. Toda vdova Marija Mekina je tehtala: če se zaposli kot kuharica, bo morala delati od jutra do noči; kaj pa otroci? Kdo bo skrbel v njeni odsotnosti za otroke, ki so bili v najbolj občutljivi in nevarni dobi od-

Tudi po osvoboditvi ji ni bilo namenjeno mirno življenje. Po vojni so obnavljali, podirali staro in gradili novo. In tako se je primerilo, da se je morala Mekinova z družino vred večkrat seliti. O tem je pripovedovala s precejšnjo merico humorja: »Veste, bilo je pač tako: kamorkoli sem prišla, so za mano podirali. Najprej hišo v Šiški, kjer sem stanovala 32 let, nato hišo v ulici Moša Pijade, kjer sem bila štiri leta. Od tam sem morala za Bežigrad. Upam, da te hiše ne bodo podrli, kajti iz nje sem se preselila na lastno željo. Sama sem se odločila za to zadnjo selitev in prišla sem na Tabor. V Domu upokojencev sem že pet let. Doma sem bila pač vsem v napoto.« Nato je z veliko prizadetostjo dodala: »S hčerko, ki mi je edina še ostala (sin je umrl pred nekaj leti), sem živela skupaj 27 let, 12 let z njo in njeno družino, z vnuki. Zdaj pa so me vsi pozabili.« Kratek predah, nato pa: »Saj ne potrebujem ničesar od nje. Le rada bi jo videla, vsaj še enkrat. Njo in pa vnuke.«

EDA KOMAVLI

Poznamo veliko vrst poti, cest, ulic, stez in stranpoti. Kdaj so ljudje začeli graditi prve kopenske poti ni znano, verjetno pa so že prvi ljudje imeli vsaj steze, po katerih so hodili na lov, na rop in čez plot.

Znanih je veliko vrst cest, od velikih, magistralnih, preko cesarskih, železnih, majhnih, stranskih, enosmernih, državnih, republiških, avtomobilskih, občinskih do vinskih, rimskih in mlečnih cest. Glede na izdelavo poznamo ceste, ki so narejene iz drobljenega kamna — makadamske, iz granitnih kock, asfalta, betona in posojila. Izrazi, kot so cesta smrti, krvava cesta in cesta groze, so najnovejšega izvora.

Od vseh cest so najbolj priljubljene vinske ceste. Ponekod se zavzemajo, da bi njihovo cesto proglasili za vinsko, ko pa beremo črne kronike, ugotovimo, da je večina cest že tako in tako vinskih. Seveda bi nekatere ceste lahko še poimenovali vinjakovske, žganjske, whiskeyjske ali kako drugače.

Včasih so pravili, da vse ceste peljejo v Rim, ker so rimski vojskaki med

zaidemo na stranpota ali vsaj na križeva pota.

Ponavadi, ko se veselimo, da smo na pravi poti, sprevidimo, da smo na krivi ali vsaj na rakovi poti. Vse prepogosto pa ugotovljamo, da nam križajo pot, zastavijo pot, da nam vale kamenje na pot, ali pa, da nam avto prekriza pot; potem nam preostane le še zadnja pot.

Naslednja na naši poti je steza. Poznamo steze in stezice, lovske, tihotapske, kravje, kačje, mavljine, kozje, ribje, slonje, tovarne in vlačilne steze. Startna steza je edina bolj razburljiva, odvisna pa je od zvez. Če imaš dobre zveze, boš imel tudi dobre startne steze.

Poznamo sicer cestnice, pocestnice, uličarke, pouličarke in dekleta z ulice, ne poznamo pa stezarice ali dekleta s steze, v sili si lahko pomagamo le s stezosledkami.

Stranpot je naslov naše prve samoupravne kriminalke. Slovenski pravopis ima to besedico označeno s krogcem, kar pomeni, da beseda ni dovoljena za knjižno rabo. Seveda pa televizije še nihče ni enačil s knjigo, saj rabimo knjige

SAJ NI RES, DA JE RES

POTI IN STRANPOTI

plenjenjem in ropanjem, kamorkoli so se usmerili, končno le prišli v Rim. Podobno teorijo je zastopal tudi dobri vojak Švejk, saj se je na vse kriplje trudil, da bi prišel v Budjevojice, kljub temu, da se je napotil v nasprotno smer.

Od vseh ljudi, ki delajo in delujejo na cestah, poznamo cestne delavce, cestarje, cestne voznike, cestne mitničarje, cestne miličnike, pocestnice ter vse tiste, ki končajo na cesti svojo pot.

Podobno je tudi z ulicami. Poznamo majhne, velike, široke, ozke, mesne in vaskne ulice. Koga vse srečujemo na ulici? Znanee, pešce, prometnike, pesnike, dimnikarje, skratka ljudi vseh profilov in poklicev. Seveda najraje srečujemo dekleta z ulice, zavijamo pa na vino v vinotoče čez ulico. Otroci se igrajo najraje — na ulici.

Poznamo tudi poulične prodajalce, pevce in razne druge, velikokrat v življenju pa zavijemo v slepo ulico.

Pot je širši pojem. Vemo za morske, zračne, strme, zložne, stranske, javne, poljske, vozne, življenjske, upravne, božje poti, poznamo križeva pota, pešpota, trnova pota, ugajena pota, srednja pota, najboljše poti in z rožicami postlane poti. Vsi se trudimo, da bi hodili po najboljših ali vsaj z rožicami postlanih poteh, žal pa se nam ponavadi zgodi, da

le za okras polic, televizijo pa za ostale gamene, od kulture do uspalnega sredstva.

Nedovoljeno besedo stranpot lahko zamenjamo z drugimi: ovinek, pot po ovinkih, pot v stran, skok na stran, stranska, kriva ali napačna pot.

Lahko bi šli še dalje, toda za nas je zanimiva le še bežigrajska ulica, cesta, pot, steza in stranpot. Od vseh teh bo prva v Guinnessovo knjigo rekordov prišla Vodovodna cesta kot največkrat razkopana cesta. Bežigrajska pot je tista pot, po kateri hodijo Bežigraščani.

Ob cestah in ulicah so ponavadi pločniki, le-ti so namenjeni pešcem. Danes imamo vse več pločnikov, ki so namenjeni za parkiranje avtomobilov, po cestišču pa peljejo avtomobili. Vsi ostali, to so pešci, oziroma avtomobilisti, ki izstopijo iz vozila, parkirane na pločniku ali hodniku, pa hodijo med avtomobili, se plazijo pod njimi, skačejo in plezajo čez avtomobile ali pa hodijo po cesti in se pustijo povoziti od avtomobilov.

Ob koncu bi se lahko zadržali še pri poti v lepšo prihodnost. Le ta je abstrakten pojem, nekateri pa si jo skušajo skrajšati s hojo po krivih poteh ali z raznimi bližnjicami.

BORIVOJ REPE

PLINARNA
LJUBLJANA

SOSESKA

podjetje za urejanje
stavbnih zemljišč
LJUBLJANA
Vojkova 63

DELOVNI KOLEKTIV
ŽELI OBČANOM
IN POSLOVNIM
PARTNERJEM
USPEŠNO
NOVO LETO 1977

želi vsem poslovnim
sodelavcem
in bežigrajskim
občanom
uspešno in srečno
novo leto 1977

LABOD
TOVARNA OBLAČIL
TOZD
TIP-TOP
TOLSTOJEVA 9 a

DELAVCI IN
DRUŽBENOPOLITIČNE
ORGANIZACIJE
NAŠE TOZD

želimo vsem občanom
in poslovnim
sodelavcem
veliko uspehov
in zadovoljstva
v letu 1977

MESTNI
VODOVOD
KREKOV TRG 10

ŽELI VSEM
DELOVNIM LJUDEM
IN PORABNIKOM
NAŠIH STORITEV
MNOGO USPEHOV
V LETU 1977